

dyslexie

Jorus, student pedagogiek, was niet goed in lezen en schrijven...

Over zijn keuze voor pedagogiek bij Fontys in Tilburg: 'De reden waarom ik voor het vak pedagogiek gekozen heb was in eerste instantie niet zo zeer voor de kinderen, maar voor de diversiteit aan vakken als psychologie, filosofie en sociologie. Door mijn studie, stage en vrienden is mijn passie voor de mens in zijn/haar

puurste vorm ontstaan: het kind. Terug naar de kern, dat is wat ik wil. Een docent gaf mij de tip voor een stage bij Zuivere Zaken in Tilburg. Daar heb ik meegewerkt aan de organisatie van De Dag van de Dialoog en kennis gemaakt met het filosoferen met kinderen. Hier is het fundament gelegd voor mijzelf als peda-

goog: ontwikkelen in verbondenheid. Tijdens mijn stage bij het Wetenschapsknooppunt Brabant bij de Universiteit van Tilburg ontplooi ik verschillende activiteiten om de onderzoekende houding bij leerlingen en leraren in het primair en voortgezet onderwijs te stimuleren.

Jorus Rompa (22) was lange tijd niet goed in lezen. Hij kreeg er zelfs een hekel aan toen er op school extra aandacht aan werd besteed. Bij de overstap naar de mavo volgde een test én een diagnose: dyslexie. Vanaf die tijd is er erkenning, tijd en ruimte en inmiddels – tien jaar later – heeft hij zelfs de literatuur omarmt. Jorus studeert pedagogiek, ervaart geen beperking en staat vol in het leven. Rob van der Poel liet hem aan het woord. Een monoloog.

Als kind heb ik vrijwel geen boek aangeraakt. Niet zo gek, ik vond lezen stom, saai en ik was er niet goed in. Ik kon me veel meer vinden in video, muziek of theater. Zolang het maar ‘beeldend’ was of een duidelijke expressie had.

Mijn voorkeur kreeg ik deels mee vanuit thuis. In ons gezin – mijn ouders, mijn anderhalf jaar jongere broer en ik – is eigenlijk niemand goed in taal, iedereen is goed met zijn handen of uit zich op een andere manier. Mijn ouders noemden me Joris, maar omdat de meeste mensen dat als *Jorus* uitspreken, besloten ze het ook direct maar zó op te schrijven.

Mijn vader is niet in één functie te vangen. Hij verbouwt auto’s voor trainingen of maakt er kunstige objecten van voor showrooms. Mijn moeder is activiteitenbegeleidster en heeft een theaterachtergrond. Stijn is fotograaf. Er werd thuis wel regelmatig over lezen gesproken door mijn ouders. ‘*Willen jullie dat pappa en mamma jullie meer stimuleren, dat we samen boeken lezen?*’. Nee, dus. Mijn broertje en ik wilden buiten spelen. Op straat, in de buurt, met andere kinderen, altijd bezig zijn. Dat was veel belangrijker.

Hekel

Op de basisschool – de J.J. Anspachschool in ons dorp Dongen – kwam ik snel terecht in speciale leesgroepjes én bij een *remedial teacher*, juffrouw Jannie. Die leesgroepjes waren niet bepaald stimulerend. Er werd veel tijd gestoken in datgene waar ik *niet* goed in was, waar ik zelfs een hekel aan had gekregen: lezen, spellen en grammatica. Bij juffrouw Jannie was dit niet veel anders, maar zij had wel aandacht voor me en bood mij alle rust om aan mijn woordjes en teksten te beginnen. Dat leverde resultaat op, zij het stapje voor stapje.

Toen ik in de hogere groepen eindelijk werkstukken en spreekbeurten mocht maken, werd *lezen* wel interessant. Over bijvoorbeeld achtbanen, Nieuw-Zeeland of over bijen. Alles wat ik las, was verbonden aan mijn eigen leven, aan mijn eigen beleving: de achtbaan waar ik wekelijks in zat in de Efteling,

Nieuw-Zeeland waar een belangrijke vriendin van mijn moeder woont, en de bijen van imker Nol, een kleurrijke man bij ons in de wijk.

Wat ik had gelezen, kon ik zien, meemaken en ervaren: de twee werelden (theorie en praktijk) versterkten elkaar. Door de kennis uit de boeken werd mijn ervaring bewuster en dit zorgde er voor dat ik een verhaal ook beter – krachtiger en duidelijker – kon verwoorden, zowel schriftelijk als mondeling. Voor mijn spreekbeurten en werkstukken haalde ik altijd hoge cijfers, een acht en vaak meer.

Advies

Met mijn Cito-score van 536 ging ik naar de mavo in Oosterhout, een kwartiertje fietsen. Daar werd het advies gegeven om een dyslexie-test af te nemen. Ik zou daardoor meer tijd krijgen voor mijn toetsen en meer vrijheid in mijn grammatica. De test voor het stellen van de diagnose herinner ik me goed: verschrikkelijk! Ik werd in een apart kamertje gezet, met een vrouw die bij elke uitspraak ergens een streepje zette waarvan ik niet wist of dat nu *goed of fout* was. En dan moest ik ook nog eens voorlezen. Alleen voor haar! Daar had ik *juist* een hekel aan. Ik voelde heel veel druk en onzekerheid. En dan de uitslag. Dyslexie. Moest ik nou blij of juist teleurgesteld zijn. Als ik erop terugkijk, zie ik twee kanten van de medaille. Enerzijds pakte de diagnose goed voor mij uit. Was ik blij met zo’n verklaring. Want ik werd door docenten en leraren erkend in het feit dat ik langer de tijd nodig heb om iets te lezen of op te schrijven. Maar tegelijkertijd wordt het ook als een studiebeperking gezien, een zwakte.

Waarom is het een zwakte als ik ergens meer tijd voor nodig heb? En heb ik deze diagnose nu voor mezelf of voor de ander? In principe voor de ander, want ik kan zelf prima aangeven als ik extra tijd en ruimte nodig heb. Maar die tijd krijg je dan vaak niet, als er geen diagnose is. Mijn prestatie wordt dus direct gelinkt aan mijn diagnose, in plaats van aan Jorus. Het is zelfs zo dat deze diagnose mijn zwakte rechtvaardigt en zelfs wettigt! Daarmee wordt mijn schriftelijke taalgebruik buiten mijzelf

gelegd, want *Jorus is nu eenmaal dyslectisch*. Dat is knap frustrerend.

Het betekent dat ik als Jorus (subject) ben gediagnosticeerd (object) en hierdoor mijn zwakke functioneren niet alleen wordt (h)erkend, maar ook nog eens gelegitimeerd. Hoe gelijkwaardig is dat? Want in hoeverre is mijn dyslexie nu eigenlijk een zwakte, puur voor mijzelf? Daar heb ik op school nog nooit over gesproken. Het is me ook nooit gevraagd.

Ik heb het vanaf mijn dertiende al heel erg leuk gevonden om me in filosofische literatuur te verdiepen: ik las korte introducties van Socrates, Plato, Rousseau, Schopenhauer, Marx en Dewey. De ziel, de menselijke ontwikkeling en het ‘zijn’ intrigeerden me en vond ik veel interessanter dan bijvoorbeeld mijn Franse les. Ondanks dat meneer van Beuningen een goede leraar was. Bij filosofie komt het goed uit dat een zin op drie verschillende manieren te interpreteren is. En dat ieder mens in het gebruik van taal iets over zichzelf en zijn wereldbeeld vertelt. Ik kan me dan ook erg goed verdiepen in filosofische teksten: ben ik dan nog steeds ‘de dyslect’ wiens fonologische taalverwerking niet goed functioneert in de hersenen?

Begrijpen

Taal is er om elkaar te *willen* begrijpen. Als je snapt wat ik bedoel, als we elkaar verstaan, dan is het toch niet meer van belang of de spelling of de grammatica correct is? En daarbij, ik haalde altijd de hoogste punten voor (mondelinge) presentaties. Mijn sociale vaardigheden hebben me in mijn leven gebracht waar ik nu sta: midden in het leven. Dat was op de basisschool, de middelbare school, het HBO en dat zal altijd zo blijven. Ondanks deze diagnose.

Om mij heen wordt door vrienden, leraren, collega-studenten steeds vaker gezegd: je moet gaan presenteren of verkoper worden. Ik weet ook dat ik daar goed in ben. Buiten school – in de maatschappij – heeft niemand ooit naar een dyslexie-verklaring gevraagd of zich druk gemaakt. En is dat niet wat

Hoe ben ik beland
in mijn
woorden
zinnen van betekenis
of ja
dat wat ik bedoel
zonder het te zeggen
- Jorus Rompa

42

school ook beoogt? Ons voorbereiden op de maatschappij?

Waarom *moet* ik me, na de middelbare school, nog vier jaar lang opvreten om mijn pedagogische reflecties op papier te krijgen. Terwijl ik ze voor een volle collegezaal – met twee- driehonderd man, wat maakt het mij uit – zó zou presenteren. Om vervolgens met evenveel plezier daarover aan de tand te worden gevoeld? Waarom *moet* ik een complete reflectie met theoretische verantwoording schrijven aan de hand van een onderzoekende cyclus (als ik die mondeling prima kan evalueren), terwijl ik als student voor een groep van dertig professionals sta die allemaal enthousiast mijn zelfontwikkelde workshop volgen?

Ik arceer tekst in al mijn boeken, aantekeningen, inspiraties; ik kan bij alles verwijzen waar ik het vandaan heb. Ik verdiep me in hetgeen ik wil presenteren. Maar vervolgens is er geen vertrouwen, omdat het niet – zoals een ander wenst – terug kan worden gelezen.

Ik vraag me af: waar blijft het vertrouwen in de mens door het verregaand *objectiveren* en *normativeren*, doorgaans vanuit wetenschappelijk onderzoek. Daar is onze maatschappij toch niet door opgebouwd? In hoeverre zijn onze beperkingen namelijk nog *beperkingen*, als we de focus gaan verleggen? Als we niet in problemen denken, maar naar mogelijkheden en talenten kijken.

Spreekt onze wil tot gelijke behandeling en de drang om te diagnosticeren en te problematiseren elkaar niet ongelooflijk tegen? En in hoeverre kunnen we over *passend onderwijs* spreken, als onderwijs een afspiegeling blijft van onze neoliberale – en zogeheten ‘meritocratische’ – maatschappij? Of vraagt onderwijs een visie, een moreel kompas, waarop we kinderen naar burgerschap leiden, in verbondenheid. Met een positief kritische blik op zichzelf, de ander en de wereld. En – nog belangrijker – durven we op onze kinderen te vertrouwen? ●

Organiseer ook een onderwijs- café

Organiseer jouw onderwijscafé, zoals Jorus in Tilburg

Leraren en studenten worden uitgenodigd om hun eigen onderwijscafé te organiseren, in hun eigen regio. In een informele setting vertellen ze daar over de leraar die ze (willen) zijn, waarom ze doen wat ze doen. Ze inspireren en legitimeren zichzelf en collega's en ondersteunen elkaar op het pad van ontwikkeling.

Er blijkt een grote behoefte te bestaan om het zo nu en dan over onderwijs te hebben. Los van de organisatorische werkelijkheid. Waar draait het nu echt om? Hoe doen jullie dat? De verhalen van en over de leerlingen zijn keer op keer de bron. Bron van kennis en bron van inspiratie, nieuwe energie. De onderwijscafé's boren die bron aan. Via de website en nieuwsbrieven van hetkind.org wordt het eerstvolgende onderwijscafé – dat op wisselende

locaties, in verschillende regio's plaatsvindt – aangekondigd. Er zijn café's in Den Bosch, Breda, Rotterdam, Zwolle, Driebergen, Ede, Alkmaar en Nijmegen. Jorus Rompa organiseert het lopende schooljaar een Onderwijscafé in Tilburg. Hij bouwt aan een onderwijscafé met verschillende partners dat structureel in Tilburg en omgeving zal plaatsvinden. Net als een flink aantal leraren (PO, VO en HBO) wil hij in gesprek met collega-studenten en leraren, maar ook met andere betrokkenen zoals ouders en wetenschappers, om kennis en ervaringen over leren, onderwijs en wetenschap te bundelen.

Heb je zelf interesse om een café te organiseren, dan kun je contact opnemen met Rob van der Poel of Annonay Andersson. → redactie@hetkind.org.

> www.hetkind.org/onderwijscafes